

Tematy na maturę ustną z języka polskiego na rok szkolny 2009/2010

L i t e r a t u r a :

1. Rozmowy człowieka z Bogiem. Analizując celowo wybrany materiał literacki starożytności i romantyzmu, przeanalizuj język, jakim posługują się bohaterowie oraz zwróć uwagę na zmiany, jakie zachodzą w tematach i formach rozmowy ze Stwórcą.
2. Folklor jako inspiracja pisarzy różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
3. Motyw snu w literaturze. Na podstawie utworów różnych epok omów jego znaczenie i sposoby ujęcia.
4. Monolog wewnętrzny w kreacji bohatera literackiego. Omów sposoby jego ukształtowania i rolę na wybranych przykładach.
5. Literacki wizerunek rzeczywistości totalitarnej. Omów sposób jej opisywania i funkcje w wybranych tekstach XX wieku.
6. Scharakteryzuj bohatera ulegającego siłom zła. Omów na wybranych przykładach z literatury .
7. Omów charakter kultury wiejskiej, dokonując analizy wybranych utworów z polskiej literatury różnych epok.
8. Motywy autobiograficzne w literaturze. Na wybranych przykładach (lub odwołując się do wybranego twórcy), omów związek biografii twórcy z dziełem literackim.
9. Przedstaw różne wyobrażenia i znaczenie apokalipsy w wybranych utworach literackich różnych epok.
10. Orient jako inspiracja pisarzy. Zanalizuj różne sposoby funkcjonowania tego motywu w wybranych utworach.
11. Motyw teatru świata w literaturze. Omów funkcjonowanie tego toposu, odwołując się do wybranych utworów.
12. Motyw sądu i jego funkcje. Dokonując analizy i interpretacji, przedstaw funkcjonowanie tego motywu w różnych epokach.
13. Bohaterowie w habitach. Przedstaw sposób ich kreowania i funkcję w wybranych utworach literackich.
14. Motyw pielgrzyma w literaturze. Przedstaw różne ujęcia i funkcje tego toposu w wybranych tekstach różnych epok.
15. Różne wizerunki lekarza w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach literackich.
16. Omów wpływ domu rodzinnego na kształtowanie się postaw moralnych wybranych bohaterów literackich.
17. Konflikt pokoleń w literaturze. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory.

18. Związki człowieka z przyrodą. Omów zagadnienie, odwołując się do twórczości literackiej różnych epok.
19. Tytuł, motto i zakończenie utworu jako klucze do interpretacji dzieł literackich. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
20. Literackie obrazy bitew. Porównaj sposoby ich ukazania i funkcje, jakie pełnią w wybranych dziełach literatury pięknej.
21. Literackie sposoby wprowadzania motywów zwierzęcych i ich funkcje. Omów na wybranych przykładach literackich z różnych epok.
22. Rola motywów biblijnych i antycznych w polskiej poezji współczesnej. Omów na celowo wybranych przykładach ich funkcjonalne pojawienie się w utworze i wpływ na kształtowanie sposobu odbioru treści literackich.
23. Motyw rycerza i rycerskiej walki w wybranych tekstach z różnych epok – serio i parodystycznie. Dokonaj analizy wybranych utworów.
24. Obrazy Arkadii i literackie portrety ludzi szczęśliwych w poznanych utworach literatury polskiej i obcej. Przedstaw zagadnienie, powołując się na korespondujące z nimi koncepcje filozoficzne.
25. Portrety artystów w utworach literackich. Scharakteryzuj i porównaj sylwetki reprezentantów dwóch epok literackich (np. romantyzmu i Młodej Polski).
26. Obrazy małżeństw i rodzin w literaturze. Omów różnorodne ujęcia motywu na podstawie wybranych tekstów XIX wieku.
27. Analizując i interpretując wybrane przykłady sztuki literackiej, zaprezentuj groteskę jako sposób przedstawienia świata.
28. Reportaż- dokument czy utwór literacki? Odwołaj problem, analizując wybrane teksty literackie.
29. Bruno Schulz lub Witold Gombrowicz - reformatorzy polskiej prozy. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów.
30. Od herosa do pantoflarza –różnorodne portrety mężczyzn w literaturze. Przedstaw temat na podstawie analizy wybranych utworów.
31. Wpływ doświadczeń życiowych na kształtowanie się osobowości bohaterów literackich. Omów, analizując wybrane utwory.
32. Wielki-mały człowiek, czyli literackie historie upadku i odkupienia. Omów problem na wybranych przykładach.
33. Sytuacje i konflikty tragiczne w literaturze dawnej i współczesnej. Omów, interpretując wybrane teksty literackie.
34. Człowiek XX wieku w sytuacjach ekstremalnych. Zanalizuj problem, odwołując się do wybranych utworów kilku autorów.

35. Etos inteligenta i jego demaskacja. Przedstaw problem, dokonując interpretacji losów wybranych bohaterów literatury.
36. Różne ujęcia motywu rewolucji w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
37. „Cóż jest świat?” Toposy, metafory i obrazy świata w piśmiennictwie renesansu i baroku. Przedstaw na wybranych przykładach literackich.
38. Wieszcz, moralizator, sumienie narodu...Różne koncepcje roli artysty w życiu społecznym i narodowym przedstawione w literaturze. Omów na wybranych przykładach z różnych epok.
39. Porównaj „piekło w zaświatach” i „piekło na ziemi” w oparciu o wybrane przykłady literackie.
40. Omów różne sposoby prowadzenia i funkcjonowania narracji i kreacji narratora w wybranych tekstach literackich.
41. Literacki obraz koncertu muzycznego. Na wybranych przykładach omów jego różne funkcje.
42. Motywy profetyczne w literaturze. Omów ich funkcje w różnych tekstach literackich.
43. Na wybranych przykładach przedstaw sposób kreacji postaci więźnia w literaturze i określ funkcje tego motywu.
44. Idealiści i marzyciele w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach z różnych epok.
45. Jak "rodzą się" zbrodniarze?. Na podstawie analizy i interpretacji wybranych lektur wykaż, że literatura jest źródłem wiedzy o wpływie różnych czynników na degenerację jednostki.
46. Jakim jesteśmy narodem? Sąd o Polakach w literaturze różnych epok (na wybranych przykładach). Omów problem, analizując stosowne teksty.
47. Kulinaria w literaturze. Omów funkcję tego motywu w wybranych utworach.
48. Sielankowy i satyryczny obraz wsi. Porównaj różne sposoby prezentacji tematu w literaturze.
49. Prometeusz i jemu podobni. Omów na wybranych przykładach echa prometejskiego buntu w literaturze .
50. Apokalipsa przeczuwana i apokalipsa spełniona. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych tekstów literackich.
51. Porównaj literackie portrety matek, interpretując wybrane utwory z różnych epok.
52. Motyw winy i kary w utworach literackich. Przedstaw różne sposoby jego funkcjonowania w literaturze.
53. Różne postawy człowieka wobec zła otaczającego go świata. Omów na podstawie analizowanych tekstów, uwzględnij kontekst epoki.

54. Samotność człowieka wśród ludzi i jej przyczyny. Omów problem na podstawie wybranych utworów.
55. Przeżycia Żydów i obraz zagłady tego narodu w czasie II wojny światowej. Omów temat na podstawie wybranych tekstów.
56. Różnorodne kreacje Matki Boskiej w literaturze na przestrzeni epok – omów i zinterpretuj problem w oparciu o wybrane teksty.

Z w i ą z k i l i t e r a t u r y z i n n y m i d z i e d z i n a m i s z t u k i

1. Literackie i malarskie lub filmowe portrety dziecka. Przedstaw różne sposoby kreowania bohatera dziecięcego.
2. Dworek szlachecki jako motyw w literaturze i malarstwie. Przedstaw różne jego konkretyzacje na przykładach wybranych dzieł.
3. Motyw czasu i jego funkcjonowanie w różnych tekstach kultury i literatury. Omów na wybranych przykładach.
4. Motyw mogił w literaturze i sztuce. Przedstaw problem, interpretując wybrane dzieła.
5. Sposoby kreowania postaci historycznych w literaturze i sztuce polskiej. Zinterpretuj celowo wybrane utwory literackie i scharakteryzuj ich bohaterów.
6. Pory roku jako temat literacki i malarski. Omów zagadnienie na przykładzie różnych dzieł.
7. Ubiór jako element znaczący w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
8. Portret Sarmaty w literaturze i malarstwie. Porównaj sposoby ujęcia, analizując wybrane dzieła.
9. Motyw ikaryjski w literaturze i sztuce różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej wybranych przykładów.
10. Motyw drogi w literaturze i w filmie. Omów funkcje motywu na wybranych przykładach.
11. Katastroficzne wizje i obrazy zagłady w dziełach literackich i filmowych (analiza wybranych dzieł).
12. Powstanie styczniowe w dziełach literackich pozytywizmu i Młodej Polski oraz na obrazach A. Grottgera. Analiza porównawcza.
13. Symbol węża w literaturze i malarstwie. Zinterpretuj wybrane przykłady.
14. Różne sposoby kreowania scen batalistycznych w literaturze i malarstwie. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory.

15. Rośliny w literaturze i malarstwie wybranej epoki. Przeanalizuj funkcję motywów roślinnych, odwołując się do wybranych utworów.
16. Karnawalizacja świata w literaturze i sztuce. Przedstaw różne ujęcia tego zjawiska w literaturze i sztuce.
17. Motyw biesiady przedstawiony w literaturze różnych epok. Zanalizuj i dokonaj interpretacji wybranych tekstów literackich i malarskich.
18. Różne sposoby mówienia o II wojnie światowej. Omów zagadnienie, wykorzystując teksty literackie i inne teksty kultury (plastyka, rzeźba, malarstwo, muzyka, film i inne).
19. Praca - od przywileju do wyzysku. Przedstaw różne sposoby funkcjonowania tego motywu w sztuce i literaturze.
20. Literackie i filmowe wizerunki buntownika. Dokonaj analizy i interpretacji tekstów prezentujących różne sposoby kreacji postaci.
21. Emigracja wewnętrzna jako postawa bohaterów literackich i filmowych. Przedstaw i zanalizuj jej przyczyny, odwołując się do wybranych dzieł.
22. Motyw pokusy w dziełach literackich i malarskich. Omów jego funkcje na wybranych przykładach.
23. Różnorodny obraz sił nieczystych w literaturze i malarstwie. Omów problem na przykładzie dzieł z różnych epok.
24. Impresjonizm w malarstwie i wybranych utworach literackich Młodej Polski. Zinterpretuj zagadnienie, odwołując się do różnych tekstów kultury.
25. Różnorodne postacie Chrystusa w literaturze i sztuce - omów w oparciu o wybrane dzieła.
26. Omów różnorodne ujęcia motywu tańca w literaturze i sztuce wybranych epok.
27. Obraz rewolucji w literaturze i sztuce. Interpretując celowo wybrane dzieła, omów problem.
28. Literacka a malarska wizja wsi w sztuce XIX wieku. Omów temat na wybranych przykładach.
29. Wojna jako romantyczna legenda, wojna jako porażająca prawda. Przedstaw różne spojrzenia na wojnę w wybranych tekstach kultury (np. literatura, malarstwo, film lub piosenka).
30. Na podstawie analizy i interpretacji tekstów zaprezentuj funkcjonowanie i rolę motywu wesela w literaturze i innych wybranych tekstach kultury.
31. Dokonując analizy i interpretacji zgromadzonych tekstów kultury, ukaż różne sposoby ujęcia powstania warszawskiego.

J ę z y k

1. Język piosenek hip-hopowych. W celowo zgromadzonym materiale wskaż na powody zastosowania takiego języka i odczucia, jakie ma budzić w odbiorcy.
2. Błąd językowy jako źródło komizmu. Przedstaw problem, wykorzystując polskie teksty kabaretowe.
3. Eksperymenty językowe w poezji polskiej XX wieku. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
4. Elementy turpizmu w stylistyce literatury współczesnej. Omów problem interpretując się do wybranych tekstów literackich.
5. Emocje w języku bohatera literackiego. Przedstaw językowe środki ekspresji w dziełach literackich wybranej epoki.
6. Funkcje środków językowych w reklamie prasowej, radiowej i telewizyjnej. Scharakteryzuj, analizując wybrane przykłady.
7. Imię, nazwisko, przydomek, pseudonim. Omów różne typy i funkcje osobowych nazw własnych w literaturze i publicystyce.
8. Język wybranego środowiska. Zanalizuj jego leksykę, frazeologię, składnię, dokonując analizy wybranych przez Ciebie przykładów.
9. Komizm słowny w wybranych dramatach XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
10. Nagłówki codziennej prasy. Oceń poprawność i stopień spójności z tekstem, określ funkcje językowe.
11. Od znaczenia etymologicznego do realnego. Odwołując się do wybranych przykładów, omów zmiany znaczeniowe we współczesnej polszczyźnie.
12. Różne czy takie same językowe środki perswazji w publicystyce dawnej i współczesnej?. Omów problem, analizując język kilku wybranych tekstów publicystycznych.
13. Stylistyka kazań współczesnych księży katolickich. Analiza wybranych przykładów.
14. Stylizacja środowiskowa w dziele literackim. Omów temat, analizując wybrane przykłady.
15. Typowe błędy w wypowiedziach dziennikarskich. Zanalizuj i sklasyfikuj błędy językowe na wybranych przykładach.
16. Zjawisko nowomowy na przykładzie prasy z okresu PRL-u. Analiza wybranych przykładów.
17. Scharakteryzuj nowomowę jako język polskich powieści produkcyjnych z lat 50. XX wieku.

18. Sposoby i funkcje archaizacji języka. Omów zjawisko na wybranych przykładach literackich z różnych epok.
19. Indywidualizacja języka bohaterów literackich. Omów jej sposoby na wybranych przykładach z różnych epok.
20. Język współczesnej publicystyki - nowomowa czy poprawna polszczyzna?. Omów problem, odwołując się do wybranych tekstów prasowych.
21. Zwroty grzecznościowe dawniej i dziś. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
22. Mowa zakochanych w wybranej epoce i dziś. Dokonaj analizy i porównania wybranych przykładów.
23. Przedstaw funkcję ideowo-artystyczną zdrobnień w wybranych tekstach literackich.
24. Język sposobem charakteryzowania bohatera. Omów temat na podstawie analizy wypowiedzi wybranych bohaterów literackich.
25. Wyrazy modne. Omów zjawisko, analizując przykłady ze współczesnej polszczyzny.
26. Analizując i interpretując zgromadzony materiał językowy, omów cechy języka sprawozdawców sportowych.
27. Charakterystyka języka polskiego funkcjonującego w Internecie. Omów na wybranych przykładach.
28. Scharakteryzuj język i styl wybranej epoki literackiej na przykładzie tekstów różnych autorów.
29. Język Twoich rówieśników – scharakteryzuj na podstawie analizy zgromadzonego materiału językowego.
30. Magia i tabu w języku. Na wybranych przykładach omów zjawisko funkcji magicznej języka.
31. Dokonując analizy materiału językowego, przedstaw, na czym polega specyfika języka czasopism dla dzieci i młodzieży na tle ogólnej odmiany języka polskiego? .
32. Zaprezentuj różne typy imion stosowanych w Polsce. Na podstawie wybranego materiału omów ich znaczenie, budowę i pochodzenie.